
Stanka Drnovšek in Jožica Senegačnik
Začetki slovenskega industrijalstva: Šumi

Tovarno bonbonov, desertov in peciva »Šumi« sta ustanovila 1876. leta Franc in Josipina Šumi (prvotno pisano Schumi).

Josipina in Franc Šumi, ustanovitelja Tovarne bonbonov, desertov in peciva

Franc se je rodil l. 1848 v Tomačevem kočarju Juriju in Mariji, rojeni Roter. Po osnovni šoli se je v Ljubljani izučil slaščičarstva. Kot pomočnik je delal na Dunaju in 1871. leta odšel na izpopolnjevanje v Pariz. Nekaj časa je delal v Budimpešti, nato veliko potoval. Na teh potovanjih je prišel celo do Odese.¹

V Budimpešti je z nekim Kuglerjem ustanovil tovarno bonbonov. Ko je le-ta komaj dobro stekla, mu jo je prepustil in sam odšel v Ljubljano. V Budimpešti se je spoznal z Josipino Avbelj (1841-1917), doma z Golčaja nad Blagovico v Črnem grabnu. Pri samotni starinski cerkvi je bil oče cerkovnik in nekaj peščenih njivic ni dajalo dovolj kruha družini z več otroki. Podjetna Josipina se je podala v svet služit, čustveno pa je vse življenje ostala navezana na idilično domačijo na Golčaju. Ko je bila lastnica tovarne Šumi v Ljubljani, je pošiljala domov lepe darove, in ko je strela cerkvi ožgala zvonik, ga je dala obnoviti. Cerkvi je darovala tudi harmonij.

Josipina Šumi v starejših letih

S Francem Šumijem sta v jeseni 1876. leta preselila delavnico iz Budimpešte v Ljubljano, kjer je potem nastala tovarna »Šumi«.

Josipina, lastnica tovarne »Šumi«, z možem Francem, delavci in tovarniškim orodjem (na njen god, 19. 3. 1894)

¹ SBL, tretja knjiga, Ljubljana 1925-32, 247.

Ko se je Josipina naučila voditi tovarno, ji je mož Franc vse skupaj prepustil in se posvetil amaterskemu pisanju zgodovinskih knjig in člankov. S Petrom von Radicsem je izdal Urkunden- u. Regestenbuch d. Herzogtums Krain - diplomatarij Kranjske v več zvezkih. Tudi Archiv f. Heimatkunde je izšel v več zvezkih. V poznejših letih se je ukvarjal tudi s teozofijo in o njej pisal članke. Njegovi praktični ženi Josipini to seveda ni bilo všeč, saj je vsa skrb za tovarno padla nanjo. Njega pa je njegov nemirni duh popeljal zopet v svet in prekinil je vse stike z domom. L. 1916 se je v Zürichu ustrelil. Josipina je plačala zanj le pogrebne stroške.

1875. leta se jima je v Budimpešti rodila hčerka Evgenija, ki se je poročila z veleindustrijalcem Dragotinom Hribarjem, sorodnikom in prijateljem ljubljanskega župana Ivana Hribarja. Kasneje, l. 1882 pa sta dobila še nekoliko prizadeto hčerko Emilijo.

Evgenija Hribar, hči Josipine in njena naslednica pri vodstvu tovarne

Dragotin Hribar je verjetno ob pomoči svoje tašče Josipine kupil izdelovalnico »kocov« v Kortah v Ljubljani (l. 1899), iz katere se je razvila tovarna pletenin in tkanin, kasneje imenovana »Pletenina«.

Delavke tovarne »Šumi«

Hči Evgenija je po svoji materi podedovala podjetnost in je ob svojih neprestanih nosečnostih in rojstvih trinajstih otrok sama vodila dve tovarni; Šumijevo in Hribarjevo, saj se je njen mož Dragotin kot žurnalista, tiskar, založnik in industrijalec² ukvarjal s svojimi posli. Tako je bilo vodstvo obeh tovarn kljub številnim družinskim obveznostim v ženskih rokah. Obe, mati Josipina in hči Evgenija, sta imeli srečno roko pri izbiri delavcev in hišnih poslov. Kdor je enkrat prišel k družini Hribarjev, je pri njej tudi ostal.

Ob petdeseti obletnici delovanja tovarne »Šumi« v Ljubljani (1876-1926)

Evgenija je razširila Šumijevo tovarno, ki je imela takrat naslov »Tovarna slaščic« - Jos. Šumi nasl. (ženskega imena Josipina niso hoteli izpisati). Tovarna je zaposlovala 60 delavcev.

Vodstvo dveh tovarn pa je bilo za Evgenijo preveč, zato je prepustila vodstvo »Šumija« zanesljivima dolgoletnima uslužbencema Tončki in Rudolfu Šulcu. Zvesto sta služila najprej materi Josipini in nato še hčerki Evgeniji.³

Po smrti Evgenije je l. 1936 tovarno »Šumi« prevzel njen sin Rado Hribar, lastnik gradu Strmol na Gorenjskem. Ta je zaradi številnih drugih poslov ni posodobil. Med 2. svetovno vojno je polovico tovarne prepustil svojemu bratu Svetozarju s pogojem, da bo dobro vodil posle. Ko so Rada ubili, je pred kratkim umrl Svetozar (+ 4.8.1996) prevzel vso tovarno, ki pa je bila po vojni zaplenjena. Kasneje so tovarno Šumi preselili s prvotne lokacije v Gradišču v Nove Jarše v okviru nekdanjega SOZD-a »Žito«.

² SBL, prva knjiga, Ljubljana 1925-32, 352.

³ Sonja Grizila, Svetozar Hribar, Ko bi bil ostal fabrikant, bi bil že zdavnaj pod zemljo, Jana št. 41, 11. 10. 89, 14-16.